

# במדינה

## העם

### התגמול

לא במיקרה ניצבת בעמודים אלה התמונה של הריסות מייסלון מול התמונות של ההתקפה על מטוס אלזל בציריך. כי שרש-רית ההתנקשות האחרונה — שהגיעה לשיאה בהפעלת מטוסי חיל-האוויר נגד שטת סוריה — התחילה ביום השלישי שעבר, על מסלול-ההמראה של ציריך.

היא נמשכה בהטמנת חומר-הנפץ בחנות השופרסל בירושלים, שקטלה שני סטודנטים ופצעה תשעה אורחים אחרים.

לא היה צורך בחושים מדיניים מחודדים, כדי לנחש שתבוא פעולת-התגמול מאסיבית. היא באה ביום שני בבוקר.

**פנייה חלושה.** גם הפעם היתה זו פעולה אווירית, אולם שלא כמו במיקרה ההתקפה על נמל-התעופה ביירות, נכחרו



מייסלון — אחרי ההפצצה אין אוהדים לדמשק

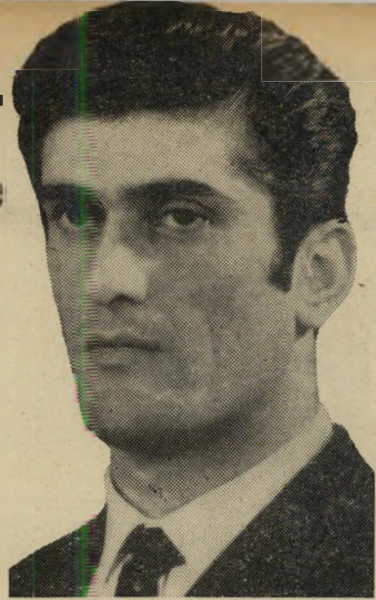
המטרות בהקפדה יתירה: אליחמה ומייס-לון בסוריה, שהוגדרו כבסיסים חשובים במערכת האימונים והאספקה של אל-פתח. בפעם הראשונה מאז מלחמת יוני, נסקו מטוסי-קרב סוריים אל מול חיל-האוויר הישראלי, ושני מיגים נוספו אל רשימת הי-פגיעות החמורות של פעולה זו.

אולם חשיבות הבחירה במטרה סורית דווקא היתה מדינית. כי מלבד תמיכה סוביי-טית מסוייגת, אין לסוריה כימעט אוהדים בעולם. היתה ברור, כי אחרי שנקבע ש-תוקפי המטוס בציריך באו מדמשק, לא תגיב אף מעצמה גדולה בחריפות על פעולה נגד סוריה.

פרשן מערבי חשוב אף הביע את דעתו, שגם לו נכנס צה"ל לדמשק — לא תהיה התערבות המעצמות.

אלא שגם פעולה זו לא יצרה שום אש-ליות, אפילו בלב תומכיה הלהוטים ביותר של מדיניות התגמול המאסיבי. היתה ברור, כי פעולות החבלנים יימשכו.

על רקע זה, נראתה עגומה מאוד פנייתו של המתווך גונאר יארינג, ערב שובו ל-זטה בקפריסין, בה הוא ביקש משרי-החוק של ישראל והערבים, להפגין התאפקות. מכיוון שלאירגונים הפלסטיניים אין מש-יד חוק, ואין איש מכיר בהם כצד רשמי למלחמה, היתה אפילו פנייה חלושה זו אבוזבת לחלוטין.



## מרדכי רחמים

**ק**ל מאוד להפוך את פרשה ההתקפה על מטוס אלזל בציריך לדומא-מתח נוסח גיימס בונד או האיש שלנו בציריך. ישנם כל הסמנים הדרושים: צי-שי-ביטחון ישראלי שחרר, רוח ויפה; הוינגק הרמטי מן המטוס מול מיקלעיהם של חיל-התחב"ל גים הפלסטיניים; האקדה השלום-שבריה אחת מחסל את ראש החבלנים, ואר-רכך — השתיקה הנוקשה, נוכח החוקרים הקפדניים והסתומים-כילשו של משטרת ציריך.

ואומנם עיתונים לא מעטים — בישראל ובעולם — הירבו לתאר את גיימס בונד ממושב אליכין, אלא שמרדכי רחמים איננו מהדורה ישראלית של דמות אנגלית דמיו-נית. הוא דמות אמיתית ומקורית, ישראלית לחלוטין.

כמו צעירים אחרים שהפכו סבל של הי-נוער הישראלי, הוא מתאים למטוס זה לא מפני שהוא סופרמן יוצא-דופן, אלא דווקא מפני שהוא מגלם את התכונות ואת דרך-החיים של הצבר הנורמאלי, השסס והאפור.

### \*\*\*

#### דמויות ברורות

**א**בד יש, בכל זאת, בפרשת המטוס בי-ציריך דראמה עילאית. לאו דווקא זו של היריות והמתח הבלשי — אלא מפני שריכוזה

# דרכו של רחמים ממושבי-העולים עד לפגישו

הזה הם ההורים. אם ההורים בסדר, הגשר טוב. ההורים של מרדכי רחמים היו בסדר גמור.

\*\*\*

### ניורים אנטיישראליים

**מ**שפחת רחמים פרתה ורבתה במהנה הפליטים, אחרי פתחיה ואמינה, נולדו שלוש בנות ושלושה בנים. הבנים מתו בהי-ו



## אמינה רחב

תם תינוקות; האחות האחרונה נולדה לפני שש שנים בלבד.

„מה היה לעשות במחנה פליטים? התנצ-לה פתחיה הבכורה. „עוד ילדים ועוד ילדים. ואללה רק יודע איך מוצאים לחם בשביל כל הפיות האלה.“

פתחיה עצמה לא הספיקה מימיה לבקר בבית-ספר. היא הגיעה למחנה פליטים בהי-ו תה בת שבע, ואיש לא חשב אז לארגן בתי-ספר. אבל אחותה אמינה, זו שנועדה להיות פס בציריך, נרשמה לבית-הספר היסודי בי-מהנה, המשיכה בלימודיה עד שסיימה את

רעים. כמו האצבעות של היד: לא כולן אותו דבר. „כשהתחילה העלייה הגדולה מעיראק, בי-שנת 1950, עברנו לבגדאד. יחד עם כל הי-משפחה שלנו, חיכינו שם לתור שלנו לע-לות.“

מדינת-ישראל, שאליה הגיעו דויד ואסמר רחמים, עם שני ילדיהם. היתה נתונה בי-חבלי-לידה. פניה היו מצולקות במעברות מכוערות, שבהן נדחסו מאות אלפי עולים. כאחת מהן שוכנה משפחת רחמים.

רק במיקרה קבעו פקדי הסוכנות ש-מרדכי רחמים יגדל במעברת אליכין ולא בי-מעברת שהוקמה בין חורבותיו של כפר עאנה הנוטוש, בה רוכזו רבבות עולים מי-עיראק.

משפחת רחמים, שעזבה את ביתה, רכז-שה ופרנסתה בעיראק, הפכה למעשה למש-פחת-פליטים, המתגוררת באוהל קר ורעוע.

\*\*\*

### נחשוד אנושי

**ב**מרחק 500 קילומטרים משם, מצאה משפחת רחב מרסה באוהל קר ורעוע, במחנה הפליטים בחא-יי-ונס. כאשר נשאלה השבוע בתם הבכירה, פתחיה, מהיכן היא, השיבה: „מכפר עאנה ליד יפו.“ היכן בי-דיוק שוכן כפר עאנה, אינה יודעת.

היא רק זוכרת שיוב אחד, במחצית 1948, קמה בהלה בכפר שלהם. המחנה הצבאי הי-גדול שממול, מחנה תל-ליטווינסקי, נכבש בידי היהודים. החיילים העבר-יורדניים שהיו שם — נעלמו.

אביה סעיד אסף את פטמה אשתו ואת שתי בנותיו — פתחיה הבכירה ואמינה הי-צעירה ממנה בחמש שנים — והצטרף לנח-שול האנושי האדיר שזרם לאורך כביש יהודיה, לעבר העיר לוד. אבל גם לוד לא היתה בטוחה. עוד לפני שנערכה ההתקפה הישראלית הגדולה שגרמה לפילת העיר, ברחה משפחת רחב לאורך כבישי הדרום לעזה, ומשם לחא-יי-ונס.

\*\*\*

### אישיות שקטה

**ב**אליכין נולדה למשפחת רחמים בת — השלישית והאחרונה במשפחתם. „העיר-קר לא המספר הגדול של ילדים“, אמרה הי-שבוע האם, „אלא לגדל אותם שיהיו בני-“

# עניינות בציריך

בית-הספר התיכון חיפה לבנות הפליטים. בתקופה שמרדכי רחמים יצא למסעות הי-גדויע, לבשה אמינה את מדי הצופות של בית-ספרה. בעוד שמרדכי התאמן בקליעה, ציירה אמינה כמה מן הציורים האנטי-ישרא-ליים הנוראים שזיעזעו כל ישראל, שראה אותם על קירות בית-הספר בחאן יונס, אחרי הכיבוש.

ובעוד שמרדכי היה מסביר לבתי-דודתו מהרצליה מדוע הוא עומד להתגייס לצנחנים (כשהייתי בן שנתיים נפלתי מהקומה הי-גיה, ומאז יש לי כנפי צנחן!), היתה אמינה מרצה באריכות על חלומה הגדול: „לשחרר את פלסטין!“

\*\*\*

### פחדים

**ב**מלחמת ששת-הימים פעלה יחי-דתו של מרדכי רחמים בחנית הרורם. אבל לא ברצועה, כי אם בעורף המוצבים המצריים באום כתף. מרדכי היה אז סמל ביחידה

על מה שעבר עליו שם לא הירבה לדבר. „לא היה כלום“, היה עונה להוריו. „העיקר ש-יצאנו בשלום.“

אדם. שיהיו מחונכים. שיתרמו משהו לחברה ולמדינה, ולא להיפך. לא חוכמה להביא עשרה ילדים ואחר-כך שלמדונה יהיו צרות מהם, ושהמדינה צריכה לטפל בהם.“

שלושת בני רחמים קיבלו חינוך מסור בי-בית, והוריהם דאגו שהשכלתם תהיה מלאה ככל האפשר. קודם בית-הספר היסודי במי-קום, ואחר כך תיכון הקלאי במיקוונה ישראל.

מרגע עלותם ארצה, הביטו בני המשפחה קדימה. הם לא חשבו על החיים הנוחים ש-היו להם בעיראק, אלא על מה שעליהם לע-שות כדי להיקלט היטב בישראל, פרט מעב-יין: הילדים לא דיברו ערבית, כי אם עב-רית, עם הוריהם ובינם לבין עצמם.

כאשר ניבנה, במקום המעברה, שיכון קבע — עברה משפחת רחמים לבית מספר 42, קיבלה חלקת-אדמה קטנה ליד הבית. להשלי-מת הפרנסה, עבד האב בפרדסים ובשדות של יישובי הסביבה.

צופי הטלביזיה הישראלית, שראו השבוע את אמו של מרדכי רחמים על המסך הקטן, הוקסמו כולם מן האישיות השקטה והצנו-עה. מי שפגש את אסמר פנים-אל-פנים התר-שם והוקסם שבעתיים. לכן גם יכלה לומר, בלי שמץ של התפארות: „ילדים צריכים גשר טוב וחוק כדי לצעוד בחיים. הגשר

את זרקורי העולם כולו על פרק הצעזע נוסף של העימות בין ישראלים ופלסטינאים — עימות המעסיק עתה את העולם יתר מכל בעייה אחרת עלי אדמות.

אלא שלא כמו בהיתקלויות על הגבול, פעולות-החבלה הרצחניות או הכיודפים הי-מפרכים, לא פעלו כאן אלמונים. משני הי-צדדים נחשפו דמויות ברורות.

בצד הישראלי היה ברור מי עמד במוקד התקרית: מרדכי רחמים, שלדברי ארת הניס-עות של המטוס „היה נפלא. הוב הציל את חיי כל הנוסעים.“ הוא היה פנטאסטי!“

מבין החבלנים בלטה, באופן סבבי, הי-בחורה, אמינה רחב.

כדאי לראות את שניהם יותר מקרוב.

\*\*\*

### משפחה-ידידים

**ש**ניהם נולדו באותה שנה: הוא בי-עיראק קראע שילד בגדאד, היא בכפר עאנה, הידוע כיום כאורי-הוזה. הזמן: שנה לפני קום מדינת-ישראל.

מספרת אסמר רחמים, אמו של מרדכי: „כשהתחתנתי בגרתי לגור עם בניי בעיירה קראע. לא היו שם הרבה יהודים. מסביבנו היו בעיקר ערבים. היו ביניהם סורים, והיו